

БУДЕТЛЯНИН ДАВИД БУРЛЮК

125-річчя від дня народження видатного українського художника, поета, теоретика футуризму і видавця Давида Давидовича Бурлюка (1882-1967) Сумщина відзначила мистецьким проектом «Будетлянин Давид Бурлюк». До його оргкомітету увійшли представники обласної державної адміністрації, Лебединської міської ради, а також творчих спілок, вищих навчальних закладів і громадських організацій Сумщини.

Майбутній футурист і один з авторів скандального маніфесту «Ляпас суспільному смаку» Давид Бурлюк народився на хуторі Семиротівка Лебединського повіту Харківської губернії. Саме тут, у родовому гнізді він виконав перший малюнок з натури – портрет сестри Людмили. Завжди підкреслював своє слобожанське походження, часто звертався у своїй творчості до української тематики. У сумській гімназії вперше помітив художній хист Д. Бурлюка вчитель малювання, художник Олександр Веніг.

Перший етап мистецького проекту розпочався міжнародним пленером, який пройшов з 17 червня по 1 липня у м. Лебедин Сумської області. Його організаторами виступили Сумська обласна державна адміністрація, Сумська обласна організація Національної спілки художників України, Лебединська міська рада та Лебединська районна державна адміністрація. Керівник творчої групи пленеру – Голова Сумської обласної організації НСХУ Іван Гапochenко запросив українських та російських художників з Сум, Донецька, Київа, Харкова, Ужгорода, Могилів-Подільського, Белгорода, Старого Оскола та Курська, які протягом двох тижнів працювали на лебединській землі. Їх причарувала краса пагорбів і ставів у Семиротівці та Лифиному, мальовничі панорами природи у Червленому та Кам'яному, старовинні церкви у Бобровому, Кургані та Ворожбі, незабутні краєвиди Лебединого озера та околиць Рябушок. Лебединщина вразила курського художника Олександра Горбачова, який сказав: «Тут все дихає первозданністю. Україна прекрасна». Ужгородська художниця Леся Приймич зазначила: «Прекрасно пишеться, кожен день неповторний». Запамяталася й одноденна

імпровізована виставка на семиротівських пагорбах, на місці, де народився Д. Бурлюк. Учасники пленеру стали почесними гостями при погашенні марки на ювілейному конверті, присвяченого нашому земляку. На конверті вміщено портрет Д. Бурлюка, який майстерно виконав київський художник Георгій Варкач.

Постійне спілкування з лебединцями та мешканцями навколишніх сіл розкривало для митців як невідомі сторінки історії слобожанського краю, збагачувало їхні художні враження, так і викликало інтерес до мистецтва у простих людей. Перед останніми розкривалися секрети живописної майстерності. З ними митці охоче поділилися під час проведення майстер-класів з талановитою молоддю Лебединщини. Деякі з художників працювали разом з дітьми, створюючи таким чином колективний твір. Подібну форму роботи для митців запропонував Голова Сумської облдержадміністрації Павло Качур. 30 червня, після завершення пленеру, в Лебединському міському художньому музеї було показано весь творчий доробок його учасників, який складав більше, ніж 200 робіт. В окремій залі музею експонувалися роботи, які учасники пленеру подарували місту Лебедину. На початку осені ці етюди демонструвалися на виставці у Сумах, у галереї мистецтв «Академічна» Української академії банківської справи, а потім їх побачили глядачі у Сумському обласному краєзнавчому музеї.

Етюди, написані під час пленеру, показують широкий спектр художньої манери, в якій відбивається і ставлення художника до природи, і, ширше – до навколишнього світу. Увесь час учасники пленеру в кінці сеансу ніби апелювали до Коро, який розглядаючи етюди і малюнки зазначав, що «у мене не вистачило часу попрацювати над тим чи іншим ще з півгодини».

Пленер у Лебедині довів, що мистецтво етюду продовжує розвиватися і удосконалювати різноманітні прийоми. Наприкінці пленеру керівники міста та району висловили сподівання на зустріч з художниками у наступному році. Художники у свою чергу – що такі пленери стануть гарною традицією і завдяки ним Лебединщина увійде до європейського мистецького контексту.

27 червня на мальовничих семиротівських пагорбах було презентовано ленд-арт «Семиротівка: дзвони пам'яті». Його підготував і провів член Національної спілки художників України Ігор Швачунов із Сум. Спільно із студентами педагогічного університету він намагався відтворити дух неіснуючої Семиротівки, використавши для цього сільські хвіртки, колеса, макітри, вікна, дзвін. Разом з митцями і студентами участь у ленд-арті взяв Голова Сумської державної обласної адміністрації Павло Качур та його заступник Зіновій Гузар.

Наступний етап проекту розпочався восени, коли до Сум завітала онука Д. Бурлюка - Мері Клер Бурлюк -Холт, а також внучата племінниця Яна Коталікова з Чехії. 18 жовтня вони разом з іншими гостями були присутніми на урочистому відкритті меморіальної дошки на честь Давида Бурлюка, що встановлена на будівлі Олександрівської сумської гімназії, де з перервами у 1893-95 рр. навчався видатний художник і теоретик футуризму. Автор меморіальної дошки – сумський скульптор, член НСХУ Олег Прокопчук. Він же - автор багатьох скульптурних композицій у нашому місті, зокрема пам'ятника І. Кожедубу. В одному з класів гімназії розмістилася виставка «Семиротівка: дзвони пам'яті». Мері Клер Бурлюк Холт подарувала гімназії твір свого діда, який стане експонатом майбутнього арт-центру Д. Бурлюка у цьому навчальному закладі. Учні вручили Мері хліб і сіль і провели для гостей з-за океану екскурсію по гімназії англійською мовою.

Цікавим і змістовним був круглий стіл за участю відомих бурлюкознавців, зокрема Дмитра Горбачова з Києва та Олександра Парніса з Москви. Дослідники з Сум, Києва та Нижньокамська поділилися своїми знахідками в архівах та бібліотеках. Сумський журналіст і письменник Олександр Вертіль прочитав свої переклади поезій Д. Бурлюка українською мовою. Сумський обласний художній музей підготував до ювілейних свят виставку «Будетлянин Давид Бурлюк і художники його доби». До експозиції увійшли дві роботи Д. Бурлюка: «Пейзаж. Штат Нью-Мексіко» (1949), «Мері

Роз та її близнюки» (1940-і), а також твори видатних українських митців: О. Богомазова, П. Волокидина, В. Кричевського, А. Маневича.

У рамках мистецької акції пройшов фестиваль поетичного читання «Бурлюк-літфест». Значний резонанс викликали презентації видань молодих українських письменників і поетів, видавництва «Маузер», а також відеопоезія «Литовсько-український проект».

19 жовтня у галереї мистецтв «Академічна» Української академії банківської справи пройшов мистецький вечір «Діалоги з Бурлюком». На ньому відбулася презентація книги Веніаміна Цибки та Ольги Дубинської «Родовід українського «батька російського футуризму» Давида Бурлюка», а також дослідження Сергія Побожія «Бубновий валет» і Сумщина». В останньому йдеться про зв'язки художників авангарду (Д. Бурлюк, К. Малевич, О. Грищенко та ін.) з нашим краєм. Цікаві документи були представлені на виставці архівних документів «Рід Бурлюків – уродженців с. Рябушки», підготовлену сумським фондом підтримки інформаційних технологій «Алгоніка» (голова фонду – В. Цибка). Голова Фундації імені Д. Бурлюка Олександр Капітоненко підготував видання «Наш Давид Бурлюк». В ньому міститься епістолярна спадщина митця (листи до М. Євреїнова, харків'янина М. Зубарева), а також «Японіка Давида Бурлюка». Під час мистецького вечору студенти та викладачі академії активно та жваво спілкувалися з онукою відомого митця. Наступного дня гості, краєзнавці та мистецтвознавці виїхали до Лебедина, де познайомилися з експозицією художнього та краєзнавчого музеїв, а також з місцями, пов'язаними з життям Д. Бурлюка. У шкільному музеї с. Рябушки гості познайомилися з різноманітними матеріалами про життя і діяльність видатного земляка.

С. Побожій

Кандидат мистецтвознавства

